

AKTIVITY

MPSV V OBLASTI AKTÍVNÍHO STÁRNUTÍ

A PODPORY SENIORŮ

1) STÁŘÍ A PŘÍPRAVA NA NĚ ^{1/2}

Problematika zabezpečení kvalitního života ve stáří se týká každého z nás. Každý z nás by se měl na stáří připravit, nebát se o něm přemýšlet a diskutovat s blízkými, kteří již v této etapě života jsou.

Senioři jsou skupinou s věkovým rozptylem až 30 let, neboť střední délka dožití se postupně zvyšuje. Naší povinností je tak vytvářet vhodné společenské klima a příležitosti pro všechny seniory, pro ty aktivní, aby měli možnosti své aktivity dále rozvíjet, i pro ty, kteří potřebují naši pomoc, aby jim byla vždy poskytnuta s respektem ta nejlepší péče.

1) STÁŘÍ A PŘÍPRAVA NA NĚ^{2/2}

Vyjednávat o stárnutí tak nelze. Na stáří se můžeme připravit, přijmout ho nebo odmítat, ale nikdy mu neutečeme. Vzhledem ke stárnutí společnosti je, ale zásadní naši společnost i její fungování tomuto trendu přizpůsobit.

Dle predikcí bude v ČR třetina obyvatel seniorského věku, je tedy důležité, abychom s tím počítali a přizpůsobili tomu nejen důchodový systém, zdravotní a sociální péči nebo trh práce, ale i naše myšlení a vnímání seniorů ve společnosti.

2) Pojem aktivní stárnutí a definice aktivního seniora:^{1/2}

- **Aktivní stárnutí** je koncept představený *WHO* (2002), který maximálně rozvíjí příležitosti pro zdraví, participaci a ochranu a zvyšuje kvalitu života v procesu stárnutí. Tři pilíře aktivního stáří: zdraví, participace (účast na společenském/ kulturním dění v místní lokalitě), bezpečí.

Aktivní senior:

1. dbá o své zdraví (sport, výlety, procházky, zahrádka, houbaření, trénink paměti, učení se novým věcem),
2. udržuje sociální kontakty (zaměstnání, rodina, přátelé, kurzy, spolky, vzdělávání, dobrovolnictví, zájem o aktivní účast na aktivitách v obci),
3. podmínkou pro aktivní stárnutí je pocit bezpečí (vnější podmínky, které musí společnost zajistit - rovný přístup k seniorům, přístup ke zdravotní péči, bezbariérovost, dostatečné materiální zajištění).

2) Pojem aktivní stárnutí a definice aktivního seniora: 2/2

*Ekonomická komise OSN pro Evropu (UNECE, 2020) ve Směrnících pro mainstreaming stárnutí (Guidelines for Mainstreaming Ageing) **definuje mainstreaming stárnutí** jako strategii, proces a vícerozměrné úsilí o integraci problémů stárnutí do všech oblastí politiky a všech politických úrovní.*

*Rada Evropské unie (2021) v Zelené knize o stárnutí – Podpora mezigenerační solidarity a odpovědnosti hovoří o **zdravém a aktivním stárnutí**, které spočívá v podpoře zdravého životního stylu v průběhu celého života a zahrnuje spotřební a stravovací návyky a úroveň fyzické a společenské aktivity. Zdravé a aktivní stárnutí má pozitivní dopad na trh práce, míru zaměstnanosti a naše systémy sociální ochrany a tím i na růst hospodářské produktivity.*

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV:^{1/7}

Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2021 - 2025

- Byl schválen na vládě 13. září 2021.
- Na základě rozsáhlé socioekonomické a demografické analýzy bylo formulováno Desatero přípravy na stárnutí společnosti, které bude rozpracováno v akčním plánu.
- Mezi priority, kterými je třeba se v souvislosti s aktivním stárnutím společnosti v ČR zabývat, patří:

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV:2/14

- **Dostupnější a kvalitní sociální a zdravotní služby** (např. opatření na podporu kvalitních a dostupných služeb s důrazem na setrvání v domácím prostředí).
- **Dostupnější a bezbariérové bydlení pro seniory** (např. opatření příprava nového dotačního titulu na bezbariérové úpravy bytu).
- **Bezpečný život seniorů, boj proti diskriminaci, násilí a tzv. šmejdům, zvýšení ochrany spotřebitele** (např. podpora služeb prevence kriminality).
- **Celoživotní učení, trh práce a aktivní stárnutí** (např. opatření podpora a rozvoj celoživotního vzdělávání, aktivního stárání a flexibilních forem práce).
- **Bezbariérový veřejný prostor** (např. opatření bezbariérová veřejná doprava).

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV:3/14

Projekt Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň

Cílem projektu bylo:

- rozvoj politiky stárnutí v krajích
- přenos informací z regionální na centrální úroveň a opačně ► spolupráce s NNO a regionálními seniorskými organizacemi
- metodická podpora při tvorbě regionálních strategií politiky stárnutí
- vytvoření kontaktního místa pro místní a krajskou samosprávu a seniory

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV:4/14

- zpracování odborných analýz ► podklady pro tvorbu koncepcí v jednotlivých krajích
- spolupráce při přípravě STRAPSu
- osvěta, publicita, mainstreaming ► informační kampaně pro odbornou i širokou veřejnost
- podpora proseniorských aktivit v kraji – například volnočasových aktivit

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV:5/14

Výstupy projektu:

- **STRAPS**
- **Metodika pro tvorbu regionálních strategií politiky stárnutí**
- **Krajské akční plány pro podporu přípravy na stárnutí** (příp. jeho aktualizace)
- **Mezinárodní konference** (2017- Stárnutí a veřejný prostor, 2018 - Finanční dopady stárnutí populace a udržitelnost, 2019 - Senioři a lidská práva, 2022 - Stárnutí je výzva!)
- **Seniorská obálka** (údaje o zdrav. stavu, které usnadní práci IZS):
  - Velká – do plastové obálky na lednici nebo vnitřní stranu domovních dveří
  - Mini – do peněženky

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV:6/14

- **Sborník příkladů dobré praxe** – přehled proseniorských aktivit dle krajů
- **Kulaté stoly** (6KS/kraj/rok) ► mezigenerační spolupráce, výživa ve stáří, propuštění z VTOS, bariéry pro zdravotně znevýhodněné seniory, Age management, diskriminace a násilí na seniorech, zdravé stárnutí apod.
- **Soutěž Společnost zaměstnávání 55+** (ve spolupráci s Jihočeským paktem zaměstnanosti)

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV:^{7/14}

- **Anketa důchodové reformy**
- **Časopis Zpravodaj a Povzbuzení**
- **Projekty:** Děti malují seniorům, Jerusalema challenge, Senioři 2020 - životní příběh

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV:7/14

- **Analýzy a studie např.:**

- Participace seniorů na veřejném rozhodování
- Mezigenerační a komunitní centra v zemích EU
- Životní postoje a preference seniorů
- Segment služeb pro domácnosti seniorů
- Zdravé stárnutí
- Veřejné politiky v EU v oblasti přípravy na stárnutí
- Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň
- Implementace politiky aktivního stárnutí v obcích Moravskoslezského kraje

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV:9/14

Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

- Je stálým poradním orgánem vlády pro otázky týkající se seniorů a stárnutí populace.
- Usiluje o vytvoření podmínek pro zdravé, aktivní a důstojné stárnutí a stáří v České republice a aktivní zapojení starších osob do rozvoje společnosti.
- Na 45. zasedání byla na programu jednání mj. diskuse některých opatření Desatera přípravy společnosti na stárnutí (aktivní stárnutí), na 46. zasedání zástupkyně Elpidy požádala o podporu jimi navrhovaného zřízení mezinárodní Linky seniorů (Evropské harmonizované číslo).

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV: 10/14

- Na 46. zasedání bylo odsouhlaseno vytvoření Pracovní skupiny pro seniory a stárnutí populace Rady ze zástupců jednotlivých resortů a expertů z řad externích spolupracovníků. Mezi „tematické okruhy“ k diskusi v rámci Pracovní skupiny Rady bude patřit např.:
  - Podpora realizace opatření Strategického rámce přípravy na stárnutí společnosti 2021-2025 při tvorbě Akčního plánu;
  - Definice výzkumných potřeb;
  - Podpora osvětové činnosti v oblasti stárnutí společnosti.

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV:^{11/14}

VÚA: Podpora veřejně účelných aktivit proseniorských a seniorských organizací

- Podpora projektů neziskového sektoru zaměřených zejména na provoz dobrovolnické sítě a dobrovolnictví seniorů či dobrovolnictví cílené na seniory, zajištění sportovních aktivit seniorů nebo činnosti zaměřené na zlepšení životního stylu a prevenci sociálních či zdravotních komplikací, činnosti zaměřené na dušení zdraví seniorů, zajištění vzdělávacích aktivit seniorů, podpora advokacie a hájení práv neformálních pečujících s důrazem na péči o seniory, činnosti zaměřené na podporu mezigenerační spolupráce, osvětová činnost zaměřená na seniory, poradenství a advokační pomoc seniorům, činnosti zaměřené na podporu neformální péče.

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV: 12/14

- Podpora projektů zaměřených na mezigenerační spolupráci a solidaritu - alokace v letech 2020 až 2021: 2020 - 18 mil. Kč; 2021- 2 kola, 1. kolo 14 mil. Kč a 2. kolo 10 mil. Kč.
- V roce 2022 činila dotace v dotačním řízení na podporu veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností 18 mil. Kč.

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV: 13/14

- Mezi podpořenými tématy byla např.:
  - Prevence sociálního vyloučení seniorů žijících dosud v přirozeném prostředí, kdy senior není pasivním příjemcem, ale má možnost nabídnout své zkušenosti, schopnosti a čas někomu jinému (docházka seniorů – dobrovolníků do mateřských a základních škol v podobě čtecích babiček a dědečků).
  - Posilování mezigeneračního rozměru projektu zdravého stárnutí vycházkami a výlety realizovanými ve spolupráci VOŠ cestovního ruchu, kdy studenti a studentky se podílí na přípravě a realizaci zdravotních vycházek a výletů.

3) Podpora aktivního života seniorů

MPSV:14/14

- Odborné konzultace, které pomáhají rodinným pečujícím zvládat pečovatelskou roli. Praktické informace pomohou pečujícím porozumět situaci seniora s poruchou paměti, pečovat o něj, komunikovat s ním a co nejlépe jej podporovat.
- Podpora a další rozvoj poradenského portálu, který oslovuje seniory a jejich blízké – sendvičovou generaci. Nabízí přehled nejčastějších dotazů, informací, rad a také možnost položit online dotaz pro seniory i jejich blízké.
- Podpora mezigeneračních setkávání s canisterapeutickými týmy, které jsou zaměřené na posílení mezigeneračních vazeb seniorů se svými vnoučaty.

4) Aktuální témata zvýrazněna pandemií Covid 19 vč. vize pro budoucnost:^{1/2}

- Přínos digitálních technologií jako komunikačního, informačního a vzdělávacího prostředku.
- Digitální vzdělávání seniorů jako nástroj proti sociální izolaci, pasivitě ve stáří.
- Podpora proseniorských aktivit, mezigenerační solidarity i ocenění přínosu seniorů pro naši společnost (předávání zkušeností mladším pracovníkům) jako nástroj v boji proti osamělosti seniorů a prostředek inkluze do společnosti.

4) Aktuální témata zvýrazněna pandemií Covid 19 vč. vize pro budoucnost:^{2/2}

- Příprava na stárnutí vytvářením podmínek pro osobní aktivitu ve stáří, občanskou angažovanost a rozvoj kvalitních mezilidských a rodinných vztahů.
- Celospolečenská diskuse otázky stárnutí s vědomím, že podobu života ve stáří může do značné míry každý ovlivnit již v mládí.

Děkujeme za pozornost

Mgr. Jana Řeháková Fučíková

vedoucí oddělení sociálního bydlení, bezdomovectví a podpory seniorů

E-mail: jana.rehakova2@mpsv.cz

Ing. Emilie Jašová, Ph.D.

Oddělení sociálního bydlení, bezdomovectví a podpory seniorů

E-mail: emilie.jasova@mpsv.cz